

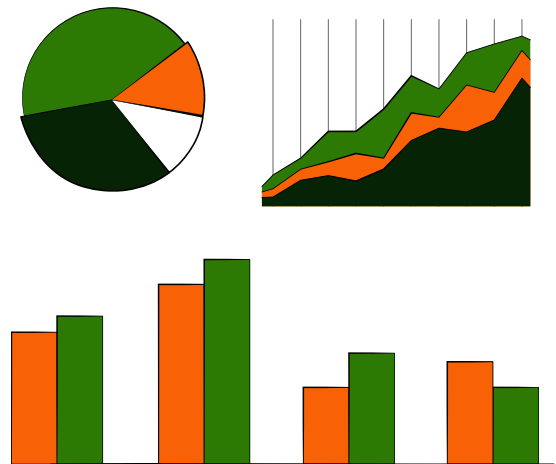
Att tolka och förstå statistik

– hur går det till, och varför är det viktigt?

Statistik är, enligt Nationalencyklopedin, ”uppgifter om världen i numerisk form, vanligtvis presenterade i tabeller och diagram”. Det är en bred definition som innefattar mycket. Statistik är att räkna, jämföra, undersöka och söka samband. Om du räknar hur många paket mjölk ditt hushåll gör av med på en vecka har du tagit fram statistik. Det finns massor av statistik tillgänglig en sökning bort, till exempel på myndigheters hemsidor eller i media.

För att navigera i den enorma mängd statistik som finns behöver vi kunna tänka kritiskt. All statistik är inte korrekt, eller så ger den en missvisande bild av verkligheten. Ibland är statistiken fel från början. Ibland är den rätt och rimlig, men det blir fel när media rapporterar om den, och ibland blir det fel när vi ska tolka och förstå statistiken. Många beslut i olika verksamheter fattas utifrån felaktig statistik, eller statistik som tolkas fel, och det kan bli dyra misstag.

För att hjälpa dig att tänka kritiskt och ställa rätt frågor presenteras här ett överlevnadskit för statistik. Känner du ibland på dig att statistik du träffar på kanske inte är att lita på, men du vet inte riktigt hur du ska ifrågasätta den? Tycker du att det kan vara svårt att förstå hur statistik bör tolkas? Då är överlevnadskitet till för dig. Vänd på bladet så hittar du det.

Överlevnadskitet har tagits fram av Charlotte Ovesson. Hon är beteendevetare och statistiker och driver företaget Inclusive Insights, som arbetar med kartläggningar, utvärderingar och analyser om människor och samhällen. Hon håller även kurser om statistik.

charlotte@inclusiveinsights.se

www.inclusiveinsights.se

Överlevnadskit för statistik

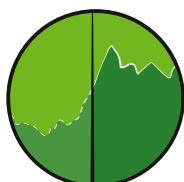
Kan du lita på källan?

Här är det dags att vara källkritisk! Vem har tagit fram denna statistik, och vad säger andra källor om samma sak?

Varför har statistiken tagits fram?

Det spelar roll om syftet är forskning, en marknadsundersökning eller att bilda politisk opinion. Var speciellt uppmärksam om syftet är att bilda opinion.

Lurar diagrammet ögat?

Att en skala börjar eller slutar där den gör är sällan en slump. Vad ger diagrammet för intryck, och stämmer det med siffrorna?

Vilken information syns inte?

Den information som inte syns kan vara lika viktig som den som syns. Den långa trenden kan se annorlunda ut än den korta, och olika grupper kan ha helt olika utveckling.

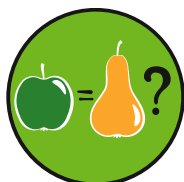
Hur har urvalet gjorts?

Vilka ingår i urvalet och hur har de valts ut? Om urvalet är snett påverkas resultatet. Ofta har ett slumpmässigt urval gjorts men inte alltid.

Hur har undersökningen genomförts?

När och hur en fråga ställs är viktigt. Hur många som har svarat och hur många som inte har gjort det (bortfall) spelar också stor roll.

Hur tolkas resultatet?

Ibland jämförs äpplen och päron vilket ger en missvisande bild. Ibland kan det finnas ett mörkertal. Och ibland är resultatet inte ens statistiskt säkerställt.

Finns det ett samband?

Det kan finnas en bakomliggande förklaring som inte syns. Vad som ser ut som ett samband kan också vara ett skensamband.